

BEZVA TÁTA MILAN

Nad knihou Pohodové rodičovství od Milana Studničky

Už léta vytvářím koncept uvolněného rodičovství, a tak mě nabídka napsat zamyšlení nad knihou Milana Studničky zákonitě oslovila. Jaký pohled má na danou problematiku kolega - muž a otec?

TEXT: PAVLA KOUČKÁ

Myšlenky v knize se mi povětšinou líbily a souzním s nimi. Jmenovitě například: Zásadní je ve vztahu rodičů a dětí důvěra. Uvědomujme si, že si z nás děti berou příklad. Zlobení dětí je zpětná vazba pro dospělé. Dětem nedělají dobře nálepky (zlobidlo, uplákánek, zlatíčko). Děti by měly přebírat zodpovědnost za sebe samé. Táta by se měl s chlapcem prát. Rodičovství je průvodcovská role. Nesrovnávejme své děti. Těžko můžeme mít pohodové děti, když jsme sami v napětí.

Rozumně autor píše o různých kroužcích, o vedení dětí k hudbě či sportu, o dětských lžích. Je zde znát zkušenost dětského terapeuta a pochopení pro dětské prožívání. Některé principy - třeba co se týče (ne)hodnocení dětí - vysvětluje Milan Studnička dokonce lépe než autoři kultovní knihy Respektovat a být respektován. K jiným tezí však mám jisté výhrady.

Koukni na tu kytičku!

„Musíte přestat své dítě okřikovat. Jestliže se dítě blíží k vašemu mobilu, přesměrujte jeho pozornost: ‚Jé, Honzíku, pojď se podívat na tohle autíčko! Kačenko, koukej na tu kytičku!‘ Lékem na tyto situace je vaše pozitivní energie, díky níž zaměříte pozornost dítěte na jiný objekt.“

Přesměrování pozornosti je elegantním řešením zapeklité situace, fíglem, který nám umožní vyhnout se scéně třeba v přeplněném autobuse. Metodu však nelze doporučovat jako standardní řešení. Kolikrát jsme v rámci psychoterapie narazili s klienty na neochotu procházet konflikty, stavět se k problémům čelem. Nepříjemnosti doma? Zůstávají dlouho v práci. Prudí je manželka? Najdou si milenkou. A hádejte, kde k tomuto schématu přišli. Vzorce, které dětem vtiskneme, se projevují i po mnoha desítkách let.

Další výhradu bych pak měla k „obrovské radosti“ a „obrovské energii a nadšení“, kterou od rodičů autor žádá. To se lehkou řeckou, ale přetíženou rodiče taková rada posune spíše do deprese.

Spolu u stolu

„Učit dítě stolovacímu řádu ve třech letech je velmi brzy a hlavně je to úplně zbytečné. Daleko výhodnější je mít pro dítě připravenou místičku s nakrájenou zeleninou, ovocem a oříšky a nechat dítě si zobat v průběhu jeho hraní.“

S tím nemohu souhlasit. Z hlediska vztahu dítěte k jídlu: Když jí jen tak v průběhu hraní, snadno se přejí či nedojí. Navíc právě v rámci společného stolování se děti nejlépe seznamují s různými pokrmami, vytvářejí si vztah k jídlu a jeho konzumaci. Z hlediska vztahů v rodině: Batolata si nechtějí hrát sama, a pokud nestolují s rodinou, soustavně tahají někoho od stolu. Rodiče však nejsou jen rodiči nejmladšího dítěte, ale také partnery a rodiči starších dětí. Stolování je důležitou součástí života rodiny. Výzkumy ukazují, že tam, kde spolu pravidelně alespoň jednou denně stolují, panují v rodině lepší vztahy a děti jsou méně ohrožené nepříznivým vývojem.

Škodlivé školky?

Autor je odpůrcem školek. „Mezi třetím a šestým rokem dítě bytostně potřebu-

je komunikovat s rodiči, s nejbližšími známými, protože těmto lidem věří a od nich se má učit vzory chování. Dítě potřebuje dostávat své odpovědi a potřebuje mluvit o světě. Jenže my jej místo seznamování se s životem v tomto úžasném období dáme mezi vrstevníky. Což znamená, že místo toho, aby mělo dítě vzory v dospělých, začne mít vzory v dětech – čímž mu v podstatě komplikujeme a zpomalujeme vývoj.“

Dovolím si oponovat. Dítě od jiných dětí nepochytá pouze sprostá slova, hašteření a odmítání spolupracovat, ale také spoustu užitečných věcí. Učí se vytvářet kamarádské vztahy, domlouvat se a také zažije s ostatními dětmi spoustu legrace. Který dospělý dokáže hodinu pitvořit obličej a svíjet se u toho smíchy? Též praktické dovednosti děti záhadným způsobem chytají lépe od jiných dětí.

Otázka podle mě nestojí, zda je školka dobrá, nebo špatná. Ale jaká školka, pro jaké dítě, na kolik hodin týdně. S ohledem na dítě i na celou rodinu.

Jít příkladem nestačí

„Jestliže svoje dítě nenaučíte zažívat pocit vděku, nestane se v dospělosti manipulovatelným člověkem. A pokud máte strach, že tímto vychováte z dítěte sobce, pusťte to z hlavy. Naopak. Dítě se totiž učí pozorováním a vnímáním vzorů, a pokud vy děláte nezištně radost jemu, jakmile dítě dozraje, bude s chutí dělat nezištně radost druhým i ono samo.“

Vlastní příklad je samozřejmě nejdůležitější, nikoli postačující. Znam osobu, jejichž rodiče byli milujícími a pečujícími. Tito lidé se však nenaučili pečovat o druhé stejným způsobem. Naopak, zvykli si, že se svět točí kolem nich, všichni se při způsobují jim. Myslím, že vedle vlastního příkladu je třeba od dítěte též očekávat a někdy i vyžadovat, že se bude chovat dobře. Vděčnost samozřejmě vyžadovat nemůžeme, ale měli bychom dětem umožnit, aby ji prožívaly.

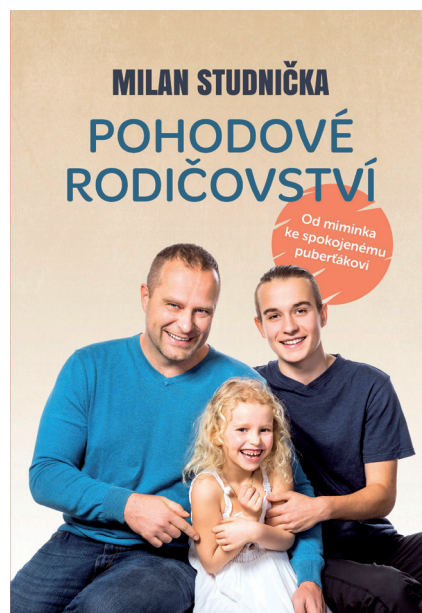
Holky nejsou kluci

Souhlasím s tvrzeními o rozdílnosti mužů a žen. Táta není máma a výchova chlapců a dívek se má lišit. Na dnešní dobu je autor sympaticky genderově nekorektní. Místy však zachází příliš daleko, takřka k šovinistickému postoji.

„Cílevědomé a zodpovědné dívky mnohdy ztrácejí radost ze života, mají v sobě hodně napětí, povinností, a čím jsou zodpovědnější, tím více ztrácejí svou spontaneitu, radostné plynutí a bezstarostné bytí. Zodpovědný chlapec si

v sobě svou radost ze života uchovává pořád díky své hravosti pramenící z principu rivality, který je v něm biologicky zakotven.“

Co je to princip rivality? Jak je biologicky zakotven? Jak z principu rivality pramení hravost? Nechci říct, že na tom nemůže nic být. Možná opravdu dívky drtí zodpovědnost víc než chlapce. Nicméně jde o dost silné tvrzení, jež autor nijak nedokládá. Ostatně, znám řadu mužů, kterým přílišná cílevědomost působí přílišné napětí a bere jim radost ze života. A naopak

řadu žen, jež jsou zodpovědné, cílevědomé, a přitom radostné. Taková tvrzení působí jako čirá dojmologie, z níž autor vyvozuje silné závěry.

Ne že by se to někde přímo psalo, ale z navrhované výchovy dívek, z popisu role matky a otce, nabývá čtenář dojmu, že žena patří k plotně, má být s dítětem alespoň šest let doma, a ne aby snad pomyslela na nějakou kariéru. („Moc bych si přál, aby si každá maminka uvědomila, že je plně zodpovědná za štěstí svého dítěte.“) Obávám se, že takto se dnešní ženy, a potažmo ani děti, šťastnými nestávají.

Autor jako vzor

„Od rodičů často slýchám otázku, jak to dělám, že mi to s dětmi tak jde.“ „V době psaní této knihy má můj syn 14 let. Vždy bez problému zdraví, děkuje i požádá, když něco potřebuje. Je v tomto ohledu úplně svobodný jedinec, který se rád učí od svých vzorů.“ „Maminko, kdy zase strejda přijede? Já chci takového tatínka,“ ptávají se děti z rodin, do nichž Milan dojíždí.

Knihou prostupuje osobní příklad autora. Proč ne. Uvedeny jsou však výhradně pozitivní příklady, což může na čtenáře působit jako vychloubání a časem mu lézt na nervy. Nemám důvod pochybovat o tom, že Milan Studnička je bezva táta. Uvítala bych však reflexi toho, že jeho zkušenosti pramení z otcovství jednoho dítěte a jeho příkladné nasazení v péči o syna není pro většinu rodičů reálné. Je skvělé, že autor přečetl celý Marxův Kapitál, aby mohl synovi v pár větách vysvětlit původní ideje komunismu, nicméně naprostá většina rodičů na to prostě nemá kapacitu.

Vedle spousty příkladů „já a můj syn“ pak naprosto chybí jakákoli zmínka o synově matce. Možná zemřela nebo se o syna nestará, možná si o ní autor psát nepřeje, možná si to nepřeje ona. To vše lze pochopit. Čtenář by si však vzhledem k pojetí knihy zasloužil alespoň krátké vysvětlení. Možná s tím souvisí i to, že v knize je jen velmi málo zmiňována partnerská rovina rodičovství: že rodiče jsou dva, že záleží na jejich vztahu, jak se doplňují a podporují.

Tatínkové a doktoři

Za uši mě zatahalo též pár drobností, jako třeba vysvětlení prezervativu, který „používají tatínkové, aby nebyli nemocní“ (!?). Nebo autorova odpověď na dětskou otázku: „Maminko, jak jsem se dostala na svět?“ – „Ty jsi byla u mě v bříšku a pak tě pan doktor vytáhl.“ Pan doktor vytáhl? No, někdy možná ano, ale standardně děti rodí mámy, ne doktoři.

Tři dospělí na jedno dítě

Má poslední zmínka se týká názvu knihy, který neodpovídá obsahu. Respektive ano; pohodovým rodičem se lze snadno stát, pokud máme ekonomické zázemí a poměr tři dospělí na jedno dítě, který autor doporučuje. Pak může být rodičovství vskutku snadno pohodové. Ale co když takové podmínky nemáme? Obsahu knihy by více odpovídal název Ideální rodič s podtitulem: Staňte se bezva tátou po mém vzoru.

I s uvedenými výhradami je knížka fajn a mohu ji doporučit mužům, kteří chtějí být lepšími otci.

Těžko můžeme mít pohodové děti, když jsme sami v napětí.